

NØVN

Leygardagin er liðið eitt ár síðani, at Miðlahúsið keypti **Víkublaðið** frá Petur & Petur. Víkublaðið er mest lisnað blað í landinum.

Í dag, fríggjadag, verður amerikanski sjónleikarin **Morgan Freeman**, 70 ár.

Jógvan Gerðalíð farin

Tað var 2. hvítusunnudagur, men longu í munnum á tunlinum bylgdist kenslan í barmi av, at talan var um heilt serligan dag. Sólin skein av heidum himni, tað stóð við klettin á Hellisenda, Núpurin tóktist bina og Kvíngaskarð kendist leingjast. Svartbræddu húsini í gomlu Gerðum tóktust serliga vøkur, og Líðin hugdi hábærsliga út yvir Eiðið og gjørdi seg til at vera vitni til tað, sum nú skuldi vera.

Jógvan Gerðalíð varð borin til gravar. Lír dag – 26. august – vera tað 96 ár síðani, at Malvina, ættað úr Viðurbýrginum í Árnafirði, føddi Jákupi, bónda í Gerðum, frumborna sonin. Tey fingju níggu børn, og nú eru trý eftir á lívi – Solborg í Leirvík, Karla í Klaksvík og Villi í Hirtshals.

Av góðum grundum plaga skarðarnir ikki at vera so stórir, tá ið næstan aldar-gomul fara til gravar. 2. hvítusunnudag var skarðin stórir í Betesda, og tað var ikki so undarligt. Inntil hann fyrri nøkrum fáum mánaðum síðani ikki orkaði meir, var Jógvan ein unglingi.

Drúgvur, trúgvur og elskaður í samkomuni, har hann hevði verið í meiri enn 90 ár.

Høgt í metum millum klaksvíkingar, norðoyingar og føroyingar annars, hóast hann ongantíð tráðaði eftir at vera í fremstu røð. Men hann var ofta í miðdeplinum, tá ið trúfasti bóndin møtti upp, um tað so var í gleðishøpi

ella í sorgarhúsi. Bar eina hjartaliga heilsu fram, eitt orð úr skriftini og kanska eina yrking, sum hann hegnisliga hevði samansett til høvið.

Áhugin fyrri mentan og alskurin til fólk og fólkalív var orsök til, at hann var kendur og átti vinir kring allan knøttin. Ein partur av kjølfestini mundi stava frá unglingaárunum á flatlandum. Á heimabaitinum gekk hann væl í spenn við eitt nú skyldmenninar Fischer Heinesen og Robert Joensen, sum báðir hava lagað stórar varðar eftir seg. Ikki minst eysturi í Barmi, sum liggur til garðin, og har Jógvan bygdi hús, dæmdu teimum at spennu frá. Jógvan stórtreivst í Barmi, og óteljandi í yngru ættarliðnum kunnu skriva undir uppá, hvussu góður og áhugaverdur vertur hann var har eysturi.

Uttanfyrri føroysku eingjargarðarnar vann hann sær vinir eitt nú sum radioamatørur. Og tað hevði alstóran týðning, tá ið hann saman við vinmanninum Theodori við Keldu, keypti upptøkutól longu í 1946, tá ið manskórið í Betesda var í Keypmannahavn umborð á Skálanesi, sum fekk frystilast ísetta.

Jógvan stóð fyrri nógvum upptøkum. Í tíðini undan bandupptakaranum syrgdi hann fyrri, at einstaklingar og kór kring alt landið høvdu møguleika at taka upp. Herfyrri kom tvífløga

út nevnd Traditional music in the Faroe Islands. Tutl og franska útgávufelagið Frémeaux & Associés góvu út. Fløgan fæst í 32 londum, og elstu upptøkuna eigur Jógvan Gerðalíð! Tjørnuvíkingar syngja Kingo sang í 1950. Undir jarðarferðini kendist tað tignarligt aftur at hoyra tey úr Norðurstreymsi syngja, og hetta var minni um, hvør og hvussu hann var, sum vit 2. hvítusunnudag vóru savnað at heiðra og minnast.

Tá ið boðini 24. mai bórast um, at nú var Jógvan slóknaður, runnu orðini úr Matteus 25 fram fyrri meg: Gott, tú góði og trúgvi tænar!..Far inn til gleði harra tíns!"

Í okkara umhvørvi á Heygum minnst vit Jógvan sum arbeiðsmann. Hann var borin til garðin, og í tríati árunum var hann niðri og fyrreikaði seg at verða bóndi. Heimaftur komin legði hann til brots at bróta upp úr nýggjum. Um hesa tíðina tvífaldaðist fólkatálið í bygdini eftir fáum árum. Tað var neyðugt við meiri bygging. Tí vóru vánirnar lítlar fyrri jarðarbrúki í stórum stíli. Jógvan hálsaði um, og tað var í gravkúm, brøytum og øðrum stórum maskinum, at hann stríddist við grót og dynamitt og mold og sand og betong.

Samstundis mjólkaði hann neytunum, fóðaði seyðin og rokaðist við hoyggj og gras, og ongantíð ilskaðist hann, tá vit børn vóru uppi, og eitt nú funnu fragd í at

leypa í súrhoyggjabrunnin.

Og so var hann eftir lítlari løtu farin í annan ham. Kæra kona hansara Astrid, sum stóð honum við lið í meiri enn 70 ár, og sum nú er 92 ára gomul og býr á røktarheiminum, bustaði skógvarnar á trappuni, og so fóru tey so tignarlig á mæti. Mánakvöld, mikukvöld og sunnugönd og sunnukvöld var hann í Betesda, og í mong ár var hann um vetrarnar á Viðareidi á mæti hvørt týskvöld saman við vinmonnum John Høj og Jógvani Tróndheim, og tá ið hann var í bestu árum kendi hann tað vera stóran forrætt at ferðast kring landið eitt nú saman við Victori Danielsen.

Heilt til tað síðsta kendi hann seg sum part av sangkórinum, sum hann var ferðaleiðari á øllum uttanlandsferðunum, og sum hann onkuntíð stjórnaði fyrstu árin í óvanliga langa stjórnarskeiðnum hjá Jógvani við Keldu.

Litillátin segði hann, at tað var gleðin í Harranum, sum var styrki hansara, og sum var orsök til, at hann hevði yvirskot at vera trúfastur og umsorganarfullur ímóti Jákupi, Jens Christiani, Øssuri, Henny og øllum teirra – ikki minst Anju, abbadóttirini, sum er trúboðari á Filipsoyggjunum og sum hann fylgdi við serliga stórum eymleika – og øll, sum komu á hansara leið, kendu seg eiga part í hansara umsorgan og vinskapi. Tað kunnu eisini

vit mongu, sum í fjølmiðla-ørindum hava heitt á hann, skriva undir uppá. Jógvan var góður við fjølmiðlarnar. Ikki minst finu frásøgnar í náttúrusendingunum hjá Johan Mortensen standa negldar í minninum.

Síðsta heyst bar Annika Egholm, bókaforður í Klaksvík, hugskotið fram um eina stóra viku undan lögtingsvalinum at hava eina løtu um val og valtøl í Norðoyggjum á bókasavninum. Jógvan var millum teirra, sum møttu upp, og løtan var hugnalig. Nærveran og umhugsnið hjá Jógvani kendust enn eina ferð, men hesa ferð taldist hann ikki millum teirra, sum gjørdur viðmerkingar og søgdu søgur. Tveir dagar seinni ringdi hann. Viðhvørt hevði hann trupulleikar við røddini, og nú var tað aftur soleiðis. Tí hevði hann ikki tikið orðið. Hann hevði annars ætlað sær at sagt søgur um val og valfundir, sum hann mintist frá unglingaárunum, tá ið Jóannes bóndi og Andras Samuelsen vóru í velmaktini. Vit avráddu so, at hann skuldi festa hetta – ikki á blað – men í wordskjal og so senda tað í telduposti. Hetta er eitt tað seinasta kæra minnið um 95 ára gamla vinmannin, sum nú hevur lagt árarnar inn.

Fyrri trimum mánaðum síðani heilsaðust vit á sjúkrahúsinum. Nú orkaði motorurin ikki meir, segði hann og segði seg kenna ævigan ugga og frið í, at reiðarin var

góður at hella seg at. Nú er hann farin í annað ljós, eftir at hava strítt hitt góða stríð.

Á veg aftur úr Gerðum og ímóti tunlinum 2. hvítusunnukvöld sást vikin framvegis liggja blonk og hátíðarlig, nú hon hevði verið vitni til, at stór mannamúgva hevði fylgt einum av frægu bygdarsynunum seinastu ferðina um Gerðabø, har so ógvuliga nógvir tímar standa á kontu.

Minnisvarðin uppi á Grundum og stabbinn á Hellisenda, sum Jógvan og aðrir síðst undir krígnum stoyptu til vippu at kava av, eru millum ítøkiliga minnini, ið standa eftir mannin, sum gav okkum so nógv, og sum fer at liva í minni okkara.

Gerðalíð ljóðar so poetiskt. Á kortinum er einki staðarnavn, sum eitur so. Í Gerðum vóru nógvir Jógvan Joensen. Tí skifti Jógvan eftirnavn í 1939, tá ið hann var 23 ára gamal. Ein partur av Líðini liggur til Biskupsstøðgarðin, og tann sunnari til Gerðar. Tí mundi tað vera so líka til við skaldargávinum hjá Jógvani at komponera sær eftirnavnið Gerðalíð.

Navnið spillir ongan, plagar at verða tikið til, og í hesum førinum er tað perónurin og vitnisburðurin, sum liggur eftir hann, ið lyftir upp og kastar serliga glæmu yvir Gerðalíð.

Ærað veri minni um Jógvan Gerðalíð!

Jóannes Hansen